# Zákon o přestupcích

*Návrh zákona č. 35 – doplnění seznamu zákonů Fóra lidu, prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)*

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 2. 11. 2026

**Postavení návrhu:** Zákon nahrazuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Provádí čl. 8 odst. 3 Občanské ústavy (nikdo nesmí být trestán za čin, který nezpůsobil újmu jinému), čl. 5 (osobní odpovědnost, o lidech nerozhoduje stroj, kolektivní odpovědnost neexistuje), čl. 80 (spravedlivý proces co nejblíže bydlišti) a čl. 83 odst. 2 (rozhoduje volený služebník). Přestupky jsou v jednom zákoně: obecná část, řízení a zvláštní část se skupinami přestupků. Porušení čistě formální povinnosti se řeší upozorněním a lhůtou k nápravě, ne pokutou. Proti příkazu lze podat odpor; o věci rozhodne volený vedoucí přestupkového oddělení okresu a jeho rozhodnutí přezkoumá soud. Dvojí správní instance odpadá. Navazuje na zákon o územně-správním uspořádání (č. 14), zákon o soudnictví a vězeňství (č. 12), zákon o policii (č. 11) a zákon o veřejné službě kontrolní (č. 20). Schvalují jej občané v referendu.

## NÁVRH

**ZÁKON**

ze dne …….. 20..

**o přestupcích**

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

## ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

### § 1 – Předmět úpravy

(1) Tento zákon podle Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) upravuje odpovědnost za přestupky, sankce, řízení o přestupcích a jednotlivé přestupky.

(2) Přestupky stanoví tento zákon. Jiný zákon může stanovit přestupek jen tehdy, byl-li schválen v referendu podle ústavy; i pro takový přestupek platí ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti, sankcích a řízení, nestanoví-li onen zákon výslovně jinak.

### § 2 – Přestupek

(1) Přestupkem je zaviněný čin, kterým pachatel poškodil nebo ohrozil život, zdraví, svobodu, čest, majetek nebo jiné právo jiného nebo veřejný majetek, který je spoluvlastnictvím občanů (čl. 9 ústavy), a který tento zákon označuje za přestupek, nejde-li o trestný čin.

(2) Ohrožením se rozumí vznik konkrétního nebezpečí újmy pro jiného. Ohrožením je také jednání, které tento zákon výslovně označuje za obecně nebezpečné (§ 24 odst. 2).

(3) Nikdo nesmí být potrestán za čin, který nikoho nepoškodil ani neohrozil (čl. 8 odst. 3 ústavy). V každém rozhodnutí o přestupku se uvede, jaká újma nebo jaké ohrožení a komu bylo způsobeno.

### § 3 – Formální povinnosti

(1) Porušení povinnosti, které nikoho nepoškodilo ani neohrozilo, zejména povinnosti něco oznámit, předložit, mít u sebe, označit nebo evidovat, není přestupkem.

(2) Zjistí-li takové porušení úřední osoba, upozorní na ně písemně nebo elektronicky toho, kdo povinnost porušil, a stanoví mu přiměřenou lhůtu k nápravě, nejméně 15 dnů. Upozornění není sankcí a nezapisuje se do evidence přestupků.

(3) Nesjedná-li povinný nápravu ve lhůtě podle odstavce 2, může příslušný úřad rozhodnutím uložit splnění povinnosti a zajistit je náhradním výkonem na jeho náklady. Nelze-li povinnost splnit náhradním výkonem, lze k jejímu splnění uložit donucovací pokutu až do 0,1 násobku průměrné mzdy (§ 8 odst. 1), a to nejvýše třikrát; donucovací pokuta se po splnění povinnosti vrátí z poloviny.

### § 4 – Kdo za přestupek odpovídá

(1) Za přestupek odpovídá jen fyzická osoba, která jej spáchala a v době činu dovršila 15 let věku. Mladistvému do 18 let lze uložit jen napomenutí, pokutu do poloviny horní hranice a povinnost nahradit škodu; lze s ním uzavřít narovnání za účasti zákonného zástupce.

(2) Za přestupek se odpovídá za zavinění; stačí nedbalost, nestanoví-li tento zákon, že je třeba úmyslu. Odpovědnost bez zavinění, zejména odpovědnost provozovatele nebo vlastníka věci za čin, který spáchal někdo jiný, se nepřipouští (čl. 5 odst. 1 a 3 ústavy).

(3) Za čin spáchaný při činnosti právnické osoby odpovídá fyzická osoba, která za ni jednala nebo byla povinna jednat. Právnické osobě lze uložit jen povinnost nahradit škodu a vydat prospěch, který z přestupku získala (čl. 5 odst. 2 ústavy).

(4) Veřejný služebník odpovídá za přestupek spáchaný při výkonu funkce osobně a pokutu platí ze svého; pokutu nelze hradit z veřejných prostředků ani z povinného pojištění.

(5) Přestupkem není čin, který byl spáchán v nutné obraně, v krajní nouzi, se svolením poškozeného nebo osobou, která pro duševní poruchu nemohla rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.

## ČÁST DRUHÁ – SANKCE, NÁHRADA ŠKODY A ZÁNIK ODPOVĚDNOSTI

### § 5 – Druhy sankcí

Za přestupek lze uložit

a) napomenutí,

b) pokutu,

c) zákaz činnosti, kterou pachatel přestupek spáchal, nejvýše na 2 roky, stanoví-li to tento zákon,

d) propadnutí věci, kterou byl přestupek spáchán nebo která byla přestupkem získána.

### § 6 – Ukládání sankce

(1) Sankce musí odpovídat závažnosti újmy nebo ohrožení, zavinění a osobním a majetkovým poměrům pachatele. Pokuta nesmí ohrozit obživu pachatele a osob, které na něj mají nárok na výživu; na žádost lze povolit splátky.

(2) Spáchal-li pachatel stejný přestupek v posledních 12 měsících, lze k tomu přihlédnout jen v mezích sazby; horní hranici sazby nelze kvůli opakování překročit.

(3) Od sankce lze upustit, postačí-li k nápravě samotné projednání věci.

(4) Pokutu lze se souhlasem pachatele nahradit veřejně prospěšnou prací pro obec, v níž byl přestupek spáchán; jedna hodina práce se započte jako 1/160 průměrné mzdy.

### § 7 – Náhrada škody má přednost

(1) Poškozený má právo, aby o náhradě škody a nemajetkové újmy rozhodl ten, kdo o přestupku rozhoduje; je-li výše škody zřejmá, rozhodne o ní vždy.

(2) Nahradil-li pachatel škodu nebo újmu před vydáním rozhodnutí, pokuta se neuloží, ledaže jde o obecně nebezpečné jednání podle § 24 odst. 2 nebo o opakovaný úmyslný přestupek; jinak se pokuta sníží nejméně o polovinu.

(3) Je-li pachatel v prodlení s náhradou škody, použije se pokuta, kterou zaplatí, přednostně na náhradu škody poškozenému.

### § 8 – Pokuta

(1) Pokuty se stanoví násobkem průměrné měsíční mzdy v soukromém sektoru za předminulý rok, kterou zveřejňuje statistický úřad (čl. 87 ústavy; dále jen „průměrná mzda“). Výše pokuty se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů.

(2) Pokuty jsou příjmem Fondu pro oběti trestných činů a přestupků podle zákona o soudnictví a vězeňství. Náklady na projednávání přestupků hradí okresům a obcím stát (čl. 118 ústavy).

(3) Pokutu vybírá ten, kdo ji uložil, a vymáhá ji Veřejná služba finanční. Pokutu nelze vymáhat po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí.

### § 9 – Narovnání

(1) Pachatel a poškozený, u přestupku proti veřejnému majetku obec nebo instituce, která majetek spravuje, mohou uzavřít písemnou dohodu o náhradě škody a o omluvě (narovnání). Vedoucí přestupkového oddělení narovnání schválí, odpovídá-li zájmům poškozeného, a řízení zastaví.

(2) Narovnání se nezapisuje do evidence přestupků. Nesplní-li pachatel narovnání, řízení se na návrh poškozeného obnoví.

### § 10 – Zánik odpovědnosti

(1) Odpovědnost za přestupek zaniká, nebylo-li do 1 roku od jeho spáchání oznámeno zahájení řízení nebo vydán příkaz. Lhůta se tím přerušuje, odpovědnost však zaniká nejpozději 3 roky od spáchání přestupku.

(2) Lhůta podle odstavce 1 neběží u přestupků veřejného služebníka spáchaných při výkonu funkce po dobu, kdy funkci zastává (obdobně čl. 92 odst. 2 ústavy).

(3) Odpovědnost zaniká také smrtí pachatele a splněním narovnání.

## ČÁST TŘETÍ – KDO PŘESTUPKY PROJEDNÁVÁ

### § 11 – Přestupkové oddělení okresu

(1) Přestupky projednává přestupkové oddělení úřadu okresu, v němž byl přestupek spáchán (zákon o územně-správním uspořádání). Na žádost obviněného projedná věc okres jeho bydliště (čl. 80 odst. 1 ústavy).

(2) V čele přestupkového oddělení je vedoucí, kterého volí rozhodující občané okresu vždy, když je místo uprázdněno, a mohou jej kdykoli odvolat (čl. 83 odst. 2 ústavy, § 18 odst. 2 a 4 zákona o územně-správním uspořádání).

(3) Příkazy a rozhodnutí připravují a vydávají úředníci přestupkového oddělení vybraní ve veřejné soutěži, a to jménem vedoucího. Vedoucí za ně osobně odpovídá a může je kdykoli z vlastního podnětu nebo na podnět obviněného či poškozeného změnit nebo zrušit, nenabyly-li ještě právní moci. Každé rozhodnutí uvádí jméno vedoucího a úředníka, který je připravil.

(4) Obec může na základě místního referenda projednávat přestupky spáchané na svém území sama, zvolí-li vlastního vedoucího přestupkového oddělení; stejně je může okresu vrátit (čl. 111 odst. 2 ústavy).

### § 12 – Veřejná služba kontrolní

Přestupky veřejných služebníků spáchané při výkonu funkce (§ 28) a přestupky, které jí svěřují jiné zákony schválené v referendu, projednává Veřejná služba kontrolní (§ 15 zákona o veřejné službě kontrolní); ustanovení § 11 odst. 3 platí obdobně pro jejího rozhodujícího zaměstnance oddílu přestupků.

### § 13 – Úřední osoby na místě

(1) Policista, strážník obecní policie, inspektor Veřejné služby kontrolní a další úřední osoba, kterou k tomu určí zákon, mohou na místě zjistit totožnost podezřelého (§ 13 zákona o policii), zadokumentovat skutek a nabídnout příkaz na místě.

(2) Úřední osoba o přestupku nerozhoduje. Příkaz na místě vydává jménem vedoucího přestupkového oddělení a odpovídá osobně za pravdivost údajů, které do něj uvede.

## ČÁST ČTVRTÁ – ŘÍZENÍ

### § 14 – Zásady řízení

(1) Na obviněného se hledí jako na nevinného, dokud jeho vina nebyla pravomocně vyslovena (čl. 80 odst. 3 ústavy). Obviněný má právo hájit se sám nebo zástupcem, nahlížet do spisu a pořizovat z něj kopie, i elektronicky a bezplatně, a vyjadřovat se svým jazykem; tlumočníka hradí stát.

(2) Úkony lze činit elektronicky i listinně; listinné podání lze učinit na kterémkoli obecním úřadě.

(3) Záznam technického prostředku, zejména měřiče rychlosti nebo kamery, je jen důkazem. Příkaz ani rozhodnutí nevydává stroj; vydává je člověk, který záznam posoudil a za správnost odpovídá (čl. 5 odst. 2 ústavy).

(4) Kdo byl požádán, aby sdělil, kdo řídil jeho vozidlo nebo užíval jeho věc, nemusí sdělovat údaj, kterým by způsobil nebezpečí stíhání sobě nebo osobě blízké. Za odmítnutí odpovědi nelze nikoho postihnout.

### § 15 – Příkaz na místě

(1) Je-li přestupek spolehlivě zjištěn a obviněný s tím souhlasí, lze mu příkazem na místě uložit napomenutí nebo pokutu do 0,2 násobku průměrné mzdy.

(2) Příkaz na místě obsahuje jméno a identifikační číslo úřední osoby, popis skutku, újmu nebo ohrožení a komu bylo způsobeno, výši pokuty a poučení. Pokutu lze zaplatit na místě platební kartou nebo do 15 dnů bezhotovostně; v hotovosti jen proti potvrzení.

(3) Odmítne-li obviněný příkaz na místě, úřední osoba věc oznámí přestupkovému oddělení.

(4) Tvrdí-li obviněný, že souhlas byl vynucen nebo že příkaz obsahuje zjevnou chybu, může do 15 dnů podat námitku; vedoucí přestupkového oddělení příkaz zruší a věc projedná, nebo námitku odůvodněně zamítne. Proti zamítnutí lze podat návrh na soudní přezkum podle § 19.

### § 16 – Příkaz

(1) Není-li třeba dalšího dokazování, vydá přestupkové oddělení příkaz bez jednání. Příkazem lze uložit sankci do poloviny horní hranice sazby a povinnost nahradit škodu.

(2) Příkaz se doručuje do datové schránky nebo na elektronickou adresu, kterou obviněný uvedl, jinak listinně (elektronický příkaz). Obsahuje údaje podle § 15 odst. 2, platební údaje a poučení o odporu.

### § 17 – Odpor

(1) Proti příkazu lze podat odpor do 15 dnů od doručení. Odpor nemusí být odůvodněn. Podáním odporu se příkaz ruší.

(2) O věci rozhodne vedoucí přestupkového oddělení. Na žádost obviněného nebo poškozeného nařídí ústní jednání, které vede on nebo jím pověřený úředník; rozhodnutí podepisuje vedoucí.

(3) V rozhodnutí po odporu nelze uložit přísnější sankci, než byla uložena příkazem, ledaže se zjistí podstatně větší újma.

### § 18 – Rozhodnutí

(1) Vedoucí přestupkového oddělení rozhodne do 60 dnů od zahájení řízení nebo od podání odporu. Rozhodnutí obsahuje popis skutku, újmu nebo ohrožení a komu bylo způsobeno, důkazy, úvahu o sankci, výrok o náhradě škody, jména odpovědných služebníků a poučení o soudním přezkumu. Odůvodnění musí být srozumitelné i laikovi.

(2) Proti rozhodnutí o přestupku se nelze odvolat k jinému správnímu orgánu; jediným opravným prostředkem je soudní přezkum podle § 19.

(3) Náklady řízení nese stát. Obviněný, který byl uznán vinným, nahradí jen hotové výdaje na znalecký posudek nebo tlumočníka, pokud je vyvolal úmyslně.

### § 19 – Soudní přezkum

(1) Obviněný a poškozený mohou do 30 dnů od doručení rozhodnutí podat návrh na přezkum okresnímu soudu, v jehož obvodu je přestupkové oddělení; byl-li přestupek spáchán v obci, v níž je zřízen obecní soud, tomuto soudu (§ 4 odst. 1 zákona o soudnictví a vězeňství). Návrh má odkladný účinek a nepodléhá soudnímu poplatku.

(2) Věc projedná samosoudce do 3 měsíců. Soud není vázán skutkovými zjištěními přestupkového oddělení; může obviněného zprostit, sankci změnit nebo upustit od ní a rozhodnout o náhradě škody.

(3) Proti rozhodnutí soudu lze podat odvolání jen tehdy, byla-li uložena pokuta vyšší než 1 násobek průměrné mzdy nebo zákaz činnosti.

(4) Pro tento přezkum se nepoužije § 4 odst. 3 zákona o soudnictví a vězeňství o správním soudnictví krajských soudů; jinak se postupuje přiměřeně podle předpisů o řízení před soudy ve správních věcech.

### § 20 – Evidence přestupků

(1) Veřejná služba soudní vede evidenci pravomocných rozhodnutí o přestupcích jako součást rejstříku trestů. Napomenutí, narovnání a upozornění podle § 3 se do evidence nezapisují.

(2) Údaje z evidence slouží jen k posouzení opakování přestupku podle § 6 odst. 2 a k bodovému hodnocení řidičů. Nejsou podkladem pro posouzení bezúhonnosti a poskytují se jen soudu, přestupkovému oddělení, policii v konkrétní věci a dotčené osobě, která do svých údajů nahlíží bezplatně.

(3) Zápis se vymaže uplynutím 2 let od právní moci rozhodnutí; každý přístup k údajům se zaznamenává.

## ČÁST PÁTÁ – PŘESTUPKY

### § 21 – Přestupky proti veřejnému pořádku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) poruší noční klid mezi 22. a 6. hodinou hlukem, který ruší jiné,

b) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupnou budovu nebo cizí pozemek,

c) úmyslně bez důvodu přivolá záchrannou službu, hasiče nebo policii nebo zneužije linku tísňového volání,

d) hrubě neslušným nebo výtržným jednáním na veřejnosti ohrozí bezpečnost osob,

e) vydává se za veřejného služebníka a uvede tím jiného v omyl.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 0,5 násobku průměrné mzdy.

### § 22 – Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně

a) ublíží jinému na zdraví, nejde-li o trestný čin,

b) urazí jiného nebo jej veřejně zesměšní,

c) vyhrožuje jinému újmou na zdraví nebo majetku,

d) opakovaně obtěžuje jiného schválnostmi, pronásledováním nebo nevyžádanými kontakty,

e) jinému neoprávněně zasahuje do užívání jeho obydlí nebo pozemku.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1 násobku průměrné mzdy, za ostatní přestupky do 0,5 násobku průměrné mzdy.

(3) Přestupek podle odstavce 1 písm. b) až e) se projedná jen na návrh poškozeného podaný do 3 měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl.

### § 23 – Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo způsobí škodu nepřevyšující hranici škody nikoli nepatrné podle trestního zákoníku tím, že

a) si přisvojí cizí věc,

b) si přisvojí věc, která mu byla svěřena,

c) uvede jiného v omyl nebo využije jeho omylu,

d) zničí, poškodí, posprejuje nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc,

e) neoprávněně užívá cizí věc nebo službu, za kterou se platí.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 násobku průměrné mzdy.

(3) Přestupek proti majetku osoby blízké se projedná jen na návrh poškozeného.

### § 24 – Přestupky v dopravě

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo poruší pravidla zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), nebo pravidla jiného dopravního předpisu, a tím poškodí nebo ohrozí jiného.

(2) Za obecně nebezpečné jednání v dopravě (§ 2 odst. 2) se považuje, jestliže řidič

a) řídí vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

b) překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 20 km/h a více nebo mimo obec o 30 km/h a více,

c) projede na signál „Stůj!“,

d) nedá přednost chodci na přechodu nebo vozidlu, které má přednost,

e) předjíždí v rozporu s pravidly nebo jede v protisměru na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla,

f) za jízdy drží v ruce telefon nebo jiné zařízení,

g) řídí vozidlo, ačkoli řidičské oprávnění nikdy nezískal,

h) řídí vozidlo v technickém stavu, který bezprostředně ohrožuje bezpečnost provozu,

i) po dopravní nehodě nezastaví, neposkytne pomoc nebo ji neohlásí, ač tak má učinit,

j) zastaví nebo stojí tak, že zablokuje jiné vozidlo nebo vjezd, ohrozí chodce na přechodu nebo chodníku nebo obsadí místo vyhrazené osobě se zdravotním postižením.

(3) Ostatní porušení pravidel, které nikoho nepoškodilo ani neohrozilo, zejména nepředložení dokladů, prošlá technická kontrola bez technické závady a zastavení nebo stání bez ohrožení jiných, se řeší podle § 3. Nezaplacení ceny za parkování je dluhem vůči provozovateli, nikoli přestupkem.

(4) Jednání podle odstavce 2 je přestupkem, i když ke konkrétnímu ohrožení jiného nedošlo. Obecně nebezpečnými jednáními jsou jen jednání vyjmenovaná v odstavci 2.

(5) Za přestupek podle odstavce 1 nebo 4 lze uložit pokutu do 1 násobku průměrné mzdy; za jednání podle odstavce 2 písm. a), e), g) a i) a za překročení nejvyšší dovolené rychlosti o 40 km/h a více pokutu do 3 násobků průměrné mzdy a zákaz řízení motorových vozidel na 1 měsíc až 2 roky.

(6) Bodové hodnocení řidičů podle zákona o silničním provozu se použije jen pro přestupky podle tohoto paragrafu.

### § 25 – Přestupky proti životnímu prostředí

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) znečistí vodu, půdu nebo ovzduší tak, že ohrozí zdraví nebo majetek jiného nebo přírodní bohatství (čl. 9 ústavy),

b) odloží odpad mimo místo k tomu určené nebo jej spaluje,

c) poškodí zvláště chráněnou část přírody nebo zničí, zraní nebo usmrtí zvláště chráněného živočicha nebo rostlinu,

d) pokácí nebo poškodí cizí dřevinu nebo dřevinu na veřejném pozemku,

e) týrá zvíře nebo zanedbá péči o zvíře, které chová, nejde-li o trestný čin.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 3 násobků průměrné mzdy a zákaz chovu zvířat až na 2 roky; vedle sankce se vždy uloží povinnost odstranit následky na náklady pachatele.

### § 26 – Přestupky proti právům spotřebitele a cizím právům

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo jinému prodá nebo poskytne výrobek nebo službu, která ohrožuje zdraví, nebo jej uvede v omyl o jejich podstatných vlastnostech nebo ceně, nejde-li o trestný čin.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 3 násobků průměrné mzdy.

### § 27 – Přestupky proti systému veřejné služby

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně získá dávku, příspěvek nebo jiné plnění z veřejných prostředků, na které nemá nárok, nejde-li o trestný čin.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 násobku průměrné mzdy; neoprávněně získané plnění se vždy vrátí.

### § 28 – Zneužití veřejné funkce služebníkem

(1) Přestupku se dopustí veřejný služebník, který při výkonu funkce, nejde-li o trestný čin,

a) bez vážného důvodu neposkytne občanovi informaci ve lhůtě stanovené zákonem nebo mu poskytne informaci neúplnou (čl. 7 odst. 1 ústavy),

b) odmítne občanskou interpelaci nebo audienci, kterou je povinen poskytnout (čl. 30 a čl. 107 odst. 4 ústavy),

c) bez vážného důvodu překročí lhůtu k vyřízení věci, a způsobí tím občanovi újmu,

d) nezveřejní údaje, které je povinen zveřejnit (čl. 68 ústavy),

e) znevýhodní občana pro jeho názor, podání, secesi, podnět tribunovi lidu nebo účast v petici či referendu.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 násobku měsíčního platu pachatele; pachatel ji platí osobně (§ 4 odst. 4).

(3) Návrh na projednání může podat dotčený občan nebo tribun lidu. O výsledku se dotčený občan vyrozumí.

## ČÁST ŠESTÁ – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

### § 29 – Přestupky v dosavadních zákonech

(1) Přestupky stanovené dosavadními zákony, které nebyly schváleny v referendu podle ústavy, se ode dne účinnosti tohoto zákona projednávají podle tohoto zákona a postihují se jen tehdy, jestliže čin poškodil nebo ohrozil jiného (§ 2); jinak se postupuje podle § 3. Pokutu za ně lze uložit nejvýše do 1 násobku průměrné mzdy; stanoví-li dosavadní zákon nižší horní hranici, platí tato hranice.

(2) Ustanovení dosavadních zákonů o odpovědnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob za přestupek, o odpovědnosti provozovatele vozidla a o jiné odpovědnosti bez zavinění se nepoužijí; nároky na náhradu škody a vydání prospěchu tím nejsou dotčeny.

(3) Veřejná služba legislativní do 2 let od účinnosti ústavy předloží návrh, kterým se přestupky z dosavadních zákonů, které splňují § 2, převezmou do tohoto zákona; ostatní zaniknou uplynutím 3 let od účinnosti ústavy (čl. 127 odst. 2 ústavy).

### § 30 – Přechodná ustanovení

(1) Řízení o přestupcích zahájená přede dnem účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů a příslušnými orgány podle nich (čl. 17 ústavního zákona o přechodu na Občanskou ústavu a o kontinuitě právního řádu). Sankci však nelze uložit ani vykonat za čin, který podle tohoto zákona není přestupkem, a nelze uložit sankci přísnější, než dovoluje tento zákon.

(2) Do dne přechodu podle § 16 zákona o přenesené působnosti projednávají přestupky dosavadní orgány podle dosavadních předpisů o příslušnosti, zejména obecní úřady obcí s rozšířenou působností; rozhodnutí vydávají jejich dosavadní vedoucí a odpovídají za ně (čl. 122 odst. 1 ústavy). Spisy, evidence a rozpracované věci přecházejí na přestupková oddělení okresů podle čl. 16 a 17 ústavního zákona o přechodu na Občanskou ústavu a o kontinuitě právního řádu a § 18 zákona o přenesené působnosti.

(3) Do zprovoznění Fondu pro oběti trestných činů a přestupků jsou pokuty příjmem rozpočtu, do kterého plynuly podle dosavadních předpisů; použijí se však přednostně na náhradu škody podle § 7 odst. 3.

(4) Zápisy v evidenci přestupků vedené podle dosavadních předpisů se vymažou, uplynuly-li od právní moci rozhodnutí 2 roky nebo nejde-li o přestupek podle tohoto zákona.

### § 31 – Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

a) zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů,

b) zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

### § 32 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

# DŮVODOVÁ ZPRÁVA

## A. Obecná část

### 1. Účel zákona

Přestupky jsou nejčastějším setkáním občana se státní mocí. Ročně se zahajuje asi 1,4–1,75 milionu řízení (2018–2020). Asi 75 % věcí se vyřídí příkazem na místě, 18 % příkazem a jen 7 % řízením; asi tři čtvrtiny přestupků jsou dopravní a zhruba čtvrtina pokut uložených policií zůstává nezaplacena (rešerše, část 6.1). Dnes je úprava rozdělena mezi obecný zákon č. 250/2016 Sb., zákon č. 251/2016 Sb. a stovky skutkových podstat ve zvláštních zákonech. Rozhodují obecní úřady obcí s rozšířenou působností, komise starostů, správní úřady a policie; proti rozhodnutí je odvolání k nadřízenému správnímu orgánu a poté správní žaloba.

Zákon to mění ve čtyřech bodech:

- **Přestupkem je jen čin s obětí nebo ohrožením** (čl. 8 odst. 3 ústavy). Porušení čistě formální povinnosti se řeší upozorněním a lhůtou k nápravě.
- **Jeden zákon.** Všechny přestupky jsou na jednom místě; jiný zákon smí přestupek stanovit jen tehdy, byl-li schválen v referendu.
- **Rozhoduje volený člověk a jeho rozhodnutí přezkoumá soud.** Hlavní cestou zůstává příkaz na místě a elektronický příkaz. Po odporu rozhodne volený vedoucí přestupkového oddělení okresu a jediným opravným prostředkem je soudní přezkum. Dvojí správní instance odpadá.
- **Oběť má přednost.** Náhrada škody se řeší vždy a má přednost před pokutou; zaplacená pokuta se použije nejprve na náhradu škody. Pokuty neplynou do rozpočtu toho, kdo je ukládá, ale do Fondu pro oběti.

### 2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Hlava 1 OIPD, čl. 19:** „Tresty za činy bez oběti nelze ukládat občanům Čr“; oběť musí být vždy známa; zájmy obětí mají přednost před zájmy pachatelů – § 2, 3, 7.
- **Východiska a program „Konec zločinu“:** policie se soustředí na skutečné zločiny, ne na činy bez oběti; „žádná oběť bez náhrady“ – § 2, 7, 8 odst. 2.
- **Hlava 5 OIPD, čl. 87:** instituce mají trvale minimalizovat zasahování do svobodného života občanů – § 3, 14 odst. 4.
- **Hlava 5 OIPD, čl. 90:** zákaz týrání živých bytostí – § 25 odst. 1 písm. e).
- **Hlava 5 OIPD, čl. 86, a čl. 92 ústavy:** zneužití funkce služebníkem je postižitelné; za drobné případy zákon stanoví přestupek s pokutou placenou osobně – § 28.
- **Ústava, čl. 5 a 83 odst. 2:** rozhoduje volený a odpovědný člověk, ne instituce ani stroj – § 4, 11, 13, 14 odst. 3.
- **Rešerše veřejné správy (část 6.2) a rozbor pro autora (část IV):** nový přestupkový zákon sladěný s retrográdní subsidiaritou a volenými rozhodujícími.

### 3. Doplnění a odchylky

| Téma | Autor | Návrh | Důvod |
|---|---|---|---|
| Přestupky bez oběti | tresty za činy bez oběti nelze ukládat | přestupek jen při poškození nebo ohrožení jiného; formální povinnosti upozorněním a lhůtou (§ 2, 3) | Čl. 8 odst. 3 ústavy platí i pro správní trestání; Evropský soud pro lidská práva považuje přestupky za „trestní obvinění“. |

| Téma | Autor | Návrh | Důvod |
|---|---|---|---|
| Ohrožení | neuvedeno | konkrétní ohrožení, a navíc taxativní výčet obecně nebezpečných jednání v dopravě (§ 24 odst. 2 a 4) | Bez výčtu by nešlo postihnout např. jízdu pod vlivem alkoholu, při níž náhodou nikdo nebyl v cestě. Výčet je uzavřený, aby se pojem „ohrožení“ nerozšiřoval výkladem. |
| Kdo rozhoduje | neuvedeno | volený vedoucí přestupkového oddělení okresu, rozhodnutí připravují úředníci jeho jménem (§ 11) | Čl. 83 odst. 2 ústavy; hromadnou agendu nemůže osobně podepsat jediný člověk (rozbor pro autora, R18). |
| Lhůty pro dosavadní přestupky | ústava, čl. 127 odst. 2: 3 roky | návrh převzetí do 2 let a zánik do 3 let, obojí od účinnosti ústavy (§ 29 odst. 3) | Kdyby se návrh počítal od účinnosti tohoto zákona, mohl by být předložen až po zániku přestupků podle čl. 127 odst. 2 ústavy. |
| Přechodné období a obecní soudy | – | dosavadní orgány do dne přechodu podle § 16 zákona č. 38 (§ 30 odst. 2); obecní soud jen přezkoumává rozhodnutí o přestupcích spáchaných v obci, projednání mu obec svěřit nemůže (§ 11 odst. 4, § 19 odst. 1) | Jednotný den přechodu se zákonem o přenesené působnosti; soud nemá v jedné věci rozhodovat jako správní orgán i jako přezkumná instance. Shodně zákon č. 12, § 4 odst. 1. |
| Odpor | neuvedeno | rozhodne volený vedoucí, pak soudní přezkum (§ 17, 19); varianta B viz níže | Odpadá odvolání k nadřízenému správnímu orgánu i správní žaloba. |
| Právnické osoby | neuvedeno | odpovídá člověk, který za právnickou osobu jednal; právnická osoba jen nahradí škodu a vydá prospěch (§ 4 odst. 3) | Čl. 5 odst. 2 a 3 ústavy: neživé entity nemají vlastní odpovědnost, kolektivní odpovědnost neexistuje. |
| Provozovatel vozidla | neuvedeno | odpovědnost bez zavinění se ruší (§ 4 odst. 2, § 29 odst. 2) | Pokuta majiteli auta za čin neznámého řidiče je kolektivní a objektivní odpovědností. |
| Kam jdou pokuty | neuvedeno | do Fondu pro oběti trestných činů a přestupků (§ 8 odst. 2) | Úřad nemá mít zájem na počtu pokut; měření rychlosti má chránit lidi, ne plnit rozpočet. |
| Výše pokut | neuvedeno | násobky průměrné mzdy (§ 8) | Stejný způsob jako u platů (čl. 87 ústavy) a v zákonech č. 25 a 26; částky se nemusí měnit s inflací. |
| Týrání zvířat | čl. 90 Hlavy 5: zákaz týrání živých bytostí | zůstává přestupkem (§ 25) | „Jiným“ v čl. 8 odst. 3 se podle autorova textu rozumí i živý tvor schopný trpět. |

**Varianta B (k rozhodnutí autora): odpor rovnou k soudu.** Odpor by věc nepředával vedoucímu přestupkového oddělení, ale přímo samosoudci okresního (obecního) soudu; § 17 až 19 by se sloučily.

Výhoda: rozhoduje vždy nezávislý soudce, o jeden krok méně. Nevýhoda: zatížení soudů. Řízení dnes tvoří asi 7 % z 1,4–1,75 milionu věcí ročně, tedy zhruba 100 000–120 000 věcí. Při asi 1 800 soudcích okresních soudů by to znamenalo přibližně 55–70 věcí navíc na soudce ročně (odhad z údajů rešerše, části 1.3 a 6.1). Návrh proto volí variantu A a k soudu se dostanou jen věci, v nichž obviněný s rozhodnutím vedoucího nesouhlasí.

**Donucovací pokuta (§ 3 odst. 3) – k rozhodnutí autora.** Nejde o trest za minulý čin, ale o prostředek, jak vynutit splnění povinnosti do budoucna. Proto ji návrh připouští jen tehdy, když nelze použít náhradní výkon, a po splnění povinnosti se z poloviny vrací. Pokud ji autor odmítne, zůstane jen náhradní výkon a povinnosti bez náhradního výkonu nebude možné vynutit.

### 4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 5, 7, 8, 9, 30, 68, 80, 83, 87, 92, 107, 111 a 118 ústavy. Odpovídá étosu: žádný trest bez oběti, oběť na prvním místě, raději zákazy než příkazy (formální povinnosti se nevymáhají pokutami), osobní odpovědnost voleného služebníka a subsidiarita (obec si může přestupky vzít k sobě).

### 5. Dopady

- **Na občany:** nebudou pokutováni za formální pochybení, majitel vozidla nebude platit za cizího řidiče, poškozený dostane náhradu škody přednostně.
- **Na veřejné rozpočty:** příjmy z pokut se přesunou z obcí s rozšířenou působností a policie do Fondu pro oběti. Okresy dostanou náhradu nákladů od státu (čl. 118 ústavy). Úspory přinese zánik odvolacího stupně u krajských úřadů a zánik správních žalob ve věcech přestupků.
- **Na úřady:** dosavadní agendu převezme 76 přestupkových oddělení okresů s volenými vedoucími. Přechod zajišťuje § 30 a zákon o přenesené působnosti (č. 38).
- **Na soudy:** přibude přezkum rozhodnutí po odporu; ubude správních žalob u krajských soudů.

## B. Zvláštní část

**K § 1 a 2:** Jeden zákon a pojem přestupku vázaný na újmu nebo ohrožení jiného.

**K § 3:** Formální povinnosti: upozornění, lhůta k nápravě, náhradní výkon.

**K § 4:** Odpovědnost jen fyzické osoby za zavinění; bez odpovědnosti provozovatele; služebník platí osobně.

**K § 5 až 10:** Sankce, přednost náhrady škody, pokuty v násobcích průměrné mzdy, narovnání a zánik odpovědnosti. Promlčecí doba 1 rok (nejdéle 3 roky); u služebníků neběží po dobu výkonu funkce obdobně jako u trestných činů (čl. 92 odst. 2 ústavy).

**K § 11 až 13:** Příslušnost okresu, volený vedoucí, rozhodnutí připravená úředníky jeho jménem, možnost obce převzít agendu; Veřejná služba kontrolní pro služebníky; úřední osoby na místě nerozhodují.

**K § 14 až 19:** Řízení: příkaz na místě, elektronický příkaz, odpor, rozhodnutí vedoucího a soudní přezkum v plné jurisdikci. Stroj nerozhoduje; nikdo nemusí svědčit proti sobě nebo osobě blízké.

**K § 20:** Evidence s krátkou dobou uchování (2 roky), bez vlivu na bezúhonnost.

**K § 21 až 28:** Skupiny přestupků: veřejný pořádek a občanské soužití, majetek, doprava, životní prostředí, práva spotřebitele, systém veřejné služby a zneužití funkce služebníkem. Oproti zákonu č. 251/2016 Sb. vypadly skutkové podstaty bez oběti, například vzbuzení veřejného pohoršení. Dopravní přestupky odkazují na zákon o silničním provozu, ale postihují se jen při poškození nebo ohrožení jiného nebo při obecně nebezpečném jednání.

**K § 29 až 32:** Dosavadní přestupky ve zvláštních zákonech: přechodné použití jen při újmě, převzetí do 2 let a zánik do 3 let. Zahájená řízení se dokončí podle dosavadních předpisů (ústavní zákon č. 31), ale bez sankcí za činy, které již nejsou přestupkem.

*Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 5, 7, 8, 9, 30, 68, 80, 83, 87, 92, 107, 111, 118, 122, 127 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 1 (čl. 19), Hlava 5 (čl. 86, 87, 90), program „Vraťme moc lidem“ (Konec zločinu), seznam zákonů (forumlidu.cz/oipd, /hlava-1, /hlava-5, /seznam-zakonu); Rešerše veřejné správy a přechodu práva (Fórum lidu, 2. 11. 2026), části 1.3, 6.1 a 6.2; Rozbor rozporů OIPD pro autora (R18, R25, část IV); zákony č. 250/2016 Sb., 251/2016 Sb., 361/2000 Sb., 40/2009 Sb.; zákony Fóra lidu č. 11, 12, 14, 20, 21, 25.*